

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO

se nahaja v Trstu ulica Boschetto 5,
Telefon 1570.

UPRAVNIŠTVO

Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

ooo Rokopisi se ne vračajo. ooo

Naročnina:

za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Revolucija in postavnost.

Napisal Karel Kautsky.
(Konec.)

Interesi proletariata zahtevajo odločnejše kot kdaj poprej, da opušča vse, kar bi po nepotrebnem izzvalo vladajoče razrede k nasilni politiki. V tem smislu postopa tudi socialna demokracija.

Pač pa obstoja smer, ki se imenuje proletarsko in socialno-revolucionarno in ki smatra za svojo glavno nalogo — poleg pobijanja socialne demokracije — v provokaciji nasilne politike. To, po čemer hrepene državniiki vladajočih razredov in kar edino bi se utegnili zadržati zmagovalno prodiranje proletariata, to je glavno opravilo te smeri, ki uživa odločno naklonjenost reakcionarcev. Pristaši te smeri ne slabe buržoazije, temveč jo pobesnujejo.

Poraz pariške komune 1871. je bil, kakor že omenjeno, poslednji poraz proletariata. Potem je skoro v vseh deželah neprestano napredoval vsled popisane svoje metode, počasneje nego si želimo, ampak gotovejše kot katerokoli revolucionarno gibanje minulih časov.

Le v poedinih slučajih je izza 1871 znatnejše nazadovalo proletarsko gibanje, in vselej so zakrivilo nazadovanje poedine osebe z uporabo sredstev, ki jih imenujemo s sedaj običajnimi besedami *anarhistovska* in ki vstrežajo od večine sedanjih anarhistov priporočeni »propagandi dejanja«. Naj le površno omenimo škodo, ki so jo prizadajali anarhisti »Internacionali« in revolucionarni vstaji na Španskem 1873. Pet let po tej vstaji se je sprožila splošna steklina, ki sta jo povzročila atentata *Hödelna* in *Nobilinga*; brez teh bi se bilo Bismarku le težko posrečilo spraviti socialistovski zakon pod streho. Nikakor pa se ne bi bil izvajal s tako strogostjo, kakor se je izvajal v prvih letih svojega obstanka, nemškemu proletariatu bi bile prihranjene ogromne žrtve, njegovo zmagovalno prodiranje ne bi bilo zastalo niti za trenotek.

Prihodnji poraz je zadel delavsko gibanje v Avstriji 1884, vsled lopovščin in bestialnosti *Kammererjev*, *Stellmacherjev* in konsortov. Mogočno razvijajoče se socialistično gibanje je bilo mahoma poraženo, brez najmanjšega odpora, zatrto ne toliko od oblasti kakor od splošne jeze prebivalstva, ki je zvalilo dejanja »omenjenih anarhistov socializmu na pleča.

Nadaljni poraz se je zgodil v Ameriki leta 1886. Tam se je delavsko gibanje urno in mogočno razvijalo. Z orjaškimi koraki je napredovalo, tako naglo, da so nekateri opazovalci domnevali, da v kratkem prekosi evropska gibanja in se jim postavi na čelo. Pomladi 1886. se je delavski razred v Uniji pripravil na mogočen naskok za osemurni delavnik. Delavske organizacije so neznansko narasle, stavka je sledila stavki, vriskajoče

navdušenje je zavladalo v delavskih vrstah, in socialisti, vsepovsod prvi in najvnetejši, so dobivali vodstvo gibanja.

Tedaj je v enem neštevilnih spopadov med policijo in delavci 4. maja v Chicagu padla bomba. Še danes ni dognano, kdo jo je zagnal. 11. novembra vsled tega dejanja usmrčeni anarhisti in njihovi na dolga leta ječe obsojeni tovariši so bili žrtve justičnega umora. Ampak dejanje je odgovarjalo taktiki, ki so jo anarhisti zmerom oznanjali, zbudilo je jezo vse ameriške buržoazije, zbegalo delavce in diskreditiralo socialne demokrate. ki so jih nevede ali pa tudi hote zamenjavali z anarhisti. Boj za osemurni delavnik je končal z delavskim porazom, delavsko gibanje se je zrušilo in socialna demokracija je postala brezpomembna. Le počasi se je začela v Zedinjenih državah zopet dvigati.

Edino škodo, ki je zadela delavsko gibanje v poslednjih dvajsetih letih, so povzročila dejanja, ki so jih zagrešili anarhisti ali ki so vsaj vstrezala njih taktiki. Socialistovski zakon v Nemčiji, izjemno stanje v Avstriji, justični umor v Chicagu s svojimi posledicami, vse to so so omogočila...

Izgledi, da si anarhizem zopet kod osvoji mase, so danes manjše kot kedarkoli.

Poglavitna vzroka, ki sta jih napravila dovzetne za anarhizem sta bila: nezadostno spoznanje in brezupnost, zlasti dozdevna nezmožnost zboljšanja po politični poti.

V prvi polovici osemdesetih let, ko so se avstrijski in ameriški delavci kar trumoma lovili na anarhistične besede, opazujemo tu in tam neznansko napredovanje delavskega gibanja — a vsepovsod manjka voditeljev. Delavski bataljoni so bili sestavljeni po večini iz neizšolanih novincev, brez izkušenj in brez vodnikov. In temu se je pridruževala še dozdevna nemožnost, da delavci s političnim bojem omajajo vlado kapitala. V Ameriki so delavci obupali, da s političnimi sredstvi zatro državno korupcijo.*

Ampak ne le v teh deželah, tudi drugod se je v začetku osemdesetih let loteval delavskega gibanja pesimizem.

*) V našem ameriškem bratskem glasilu »Vorwärts« je objavljeno poročilo iz govora Mihaela *Schwaba*, žrtve bombnega atentata 1. 1886. V njem priznava, da je anarhistovska taktika zgrešena in nespametna. Hkrati pa pojasnjuje, zakaj se je v osemdesetih letih anarhizem v Chicagu tako razširil: »Ne moremo dosti pogosto ponavljati, da se je ta (anarhistovska) taktika v Chicagu razširila stoprav po odločbi nekega sodnika, da je nasproti komunistom ponarejanje glasovnic dopustno. Večina se Vas še spominja volitve, ki je spravila vdrugič g. Franka *Stauberja* v mestni zastop. Volilni rezultat sta dva volilna komisarja nesramno popačila. To je dokazano z izjavami zapriseženih policajev in drugih prič, z zaključno razpravo, ki so jo zavlačevali kar nadalje in s suhim priznanjem obtožencev. In sodnik je ponarejevalca oprostil! Ogorčenje delavstva je bilo splošno in nič več niso hoteli slišati o metodah, ki so jih izvajali poprej. Odtlej smo se naučili, da človek v politiki ne sme podlegati čuvstvenim navalom.

Vse to se je povsod izpremenilo in zboljšalo.

V Avstriji pa je še druga okolnost podpirala razvoj anarhizma: *mase so izgubile zaupanje mas*. Ko je politično in gospodarsko orožje — organizacije in časopise — nemškega proletariata podleglo socialistovskemu zakonu, je tedaj nastalo anarhistovstvo preslepilo avstrijske delavce, češ da je stranka vrgla puško v koruzo in zatajila svoja revolucionarna načela. Avstrijski socialni demokratje, ki so branili svoje nemške sodruge, jih niso rehalibitirali v očeh večine avstrijskega delavstva, temveč so le diskreditirali sebe. Eden državnih pravdnikov, grof *Lamezan*, je pomagal anarhistom, ki so mu seveda bili ljubši, in je prezirljivo izjavil, da so socialni demokratje »revolucionarji v nočni halji«.

Tudi danes se anarhisti kar najbolj trudijo, da dokažejo delavcem, da so socialni demokratje revolucionarji v nočni halji. Doslej brez uspeha. Ampak če je mogoče, da se pojavi upoštevanja vredno anarhistično gibanje, pač ne z agitacijo »neodvisnikov«, temveč le vsled nastopa vladajočih razredov, ki bi zbudil v delavskih masah brezupnost in zmanjšal njih upogled, ali pa vsled izjav iz naše srede, ki bi zbujal videz, kakor da hočemo zatajiti naša revolucionarna načela. Čim »zmernejši« smo, tembolj napeljujemo vodo na mlin anarhistov, tembolj pomagamo onemu gibanju, ki se najbolj trudi, da stopijo namesto civiliziranih oblik boja najkrutejše oblike. Lehko rečemo, da bi danes le ena okolščina mogla zapeljati proletarske mase, da opuste navedene »mirne« metode boja: oslabitev vere v revolucionarni značaj naše stranke. Le s preveliko miroljubnostjo moremo spraviti mirni razvoj v nevarnost.

Ni nam treba na dolgo in široko razlagati, kako čudna bi bila vsaka prijenljivost.

Nasprotstva posestnih slojev bi ne zmanjšala in zanesljivih prijateljev bi nam ne pridobila. V naših lastnih vrstah pa bi nastala zmeda, mlačneži bi se še bolj ohladili in odločni ljudje bi bili odbiti.

Največje dvigalo naših uspehov je revolucionarno navdušenje. V prihodnje ga bomo bolj potrebovali kot kdaj, kajti največje težave so še pred nami, ne za nami. Tem slabše je vse, kar slabi to dvigalo.

Denašnji položaj pa je nevaren zategadelj, ker nas kaže v »zmernejši« luči, kakor smo v resnici. Čimbolj se krepimo, tembolj stopajo v ospredje praktične naloge, tembolj moramo širiti agitacijo tudi izven kroga industrijskega meznega proletariata, tembolj se moramo izogibati nepotrebnih provokacij in praznih groženj. Težko je obdržati pravo mero, dati sedanjosti polno pravico in ne izgubiti iz oči bodočnosti, približati se mišljenju kmetov in malomeščanov in ne opustiti proletarskega stališča, izogibati se po možnosti provokacij in vendar manifestirati, da

smo stranka boja, nespravljlivega boja z obstoječim družabnim redom.

Tako članek iz l. 1893. Tudi v njem je napoved, ki se je izpolnila. Cesar sem se 1893 bal, se je nekaj let kasneje zgodilo. Na francoskem je del naših pristašev vstopil za nekaj časa v vladno večino. Mase so imele vtisk, da je socialna demokracija zatajila svoja revolucionarna načela, izgubile so zaupanje v stranko — in padle v precejšnji meri v naročje najmlajši vrsti anarhizma, sindikalizmu, ki prav tako kakor stari anarhizem dejanske propagande ne gleda toliko na to, da ojači proletarijat, temveč na to, da oplasi buržoazijo, da jo raztogoti in da predčasno zbujajo spore, ki jim proletarijat v danih razmerah še ni kos.

Ravno revolucionarni marksisti med francoskimi socialisti najbolj nasprotujejo temu početju. Sindikalizem pobijajo prav tako odločno kakor ministerializem. Enega smatrajo za prav tako škodljivega kot drugega.

Revolucionarni marksisti so se danes na stališču, ki sva ga Engel in jaz razvila v navedenih člankih iz let 1892—1895.

Nismo ne legitimisti za vsako ceno, pa tudi ne revolucionarji za vsako ceno. Vemo, da zgodovinski položajev ne moremo tebi nič meni nič ustvarjati in da se jim mora naša taktika prilagajati.

V začetku devetdesetih let sem priznal, da je miren razvoj proletarskih organizacij in proletarskega razrednega boja na dani državni podlagi za razvoj proletariata v tistih časih najprospešnejši. Nihče mi ne more očitati, da imam potrebo opajati se na rrvolucioniji in rrvadikalizmu, če me opazovanje denašnjega položaja dovaja do naziranja, da so se razmere izza devetdesetih let temeljito izpremenile in da je popolnoma opravičeno domnevanje, da smo vstopili v dobo bojov za državne naprave in državno oblast, bojov, ki se lahko vlečejo desetletja in ki jim je oblika in dolgotrajnost še nedoločena, ki pa najbrž že v doglednem času prav izdatno premaknejo razmerje sil v prilog proletariatu, če ne udejstvujejo njegove samovlade v Evropi.

Novoletno darilo strojnemu osobju.

Uradni list železniškega ministerstva prinaša v svoji zadnji številki lanijskega leta odlok, ki nosi številko 54.664 in ki je vsekakor vreden, da si ga nekoliko bliže ogledamo. Značilen je posebno zato, ker jemlje ravno v sedanjem kritičnem času strojnemu osobju pravice, ki jih je doslej imelo in daje na drugi strani ljudem pravice, ki jih pa že v interesu prometne varnosti nikakor ne bi smeli imeti. Očividno je torej na prvi pogled, da je zopet razdor in medsebojno škuevanje oni smoter po katerem merodajni faktorji stremé. Gotovo je sicer, da ima uprava državne železnice paragrafirano pravico ne glede na sedanje draginjske razmere trgati zaslužek svojim uslužbencem, toda s tem še ni resnična pravica na njeni strani, nasprotno pa smelo smatramo tako početje brutalnemu nasilju, ki je z vsemi pojmi pravičnosti v nasprotju. Res je, da ima moč v svojih rokah in ker ima moč si je tudi to pravico sama polastila. Ta uprava se ni sramovala z omenjenim odlokom najrevnejšim med revnimi svojimi uslužbenci odtrgati precejšen del njih zaslužka, ki so ga prejimali celo vrsto let in to iz popolnoma ničevnih razlogov. V mislih imamo strojevodje in kurjače rezervne službe. Morda se bo dejalo, da je vendar že veliko odlokov zapustilo zaduhle prostore železniškega ministerstva in vendar še danes svet stoji, kajti taki odloki se prej ali slej pozabijo in končno ostane vendar vse pri starem. Kdor je pa imenovan odlok pazno čital, je gotovo družega mnenja in takim ugovorom ne bo verjel. Odlok je namreč prav resen in uprava v njem jasno izraža, da bo njegovo izvršbo eventualno izsilila. Toda oglejmo si odlok v besedilu.

133.

Odlok železniškega ministerstva z dne 11. grudna 1911. Št. 54.654, vsem direk-

cijam in c. kr. obratnemu uradu v Černovicah glede nadzorovanja potrdil premikalne službe in vzdrževanja pare.

Povodom revizije je našla generalna inšpekcija c. kr. avstrijskih železnic veliko slučajev iz katerih je posneti, da se izpolnjujejo premikalni kuponi v nasprotju z obstoječimi predpisi, kar povzroča obratnemu gospodarstvu jako občutno škodo. Pri rezervnih lokomotivah se potrjuje strojevodjem vsa službena doba ne glede na daljše odmore kot »premikalna služba« in ravno tako se je našlo tudi pri vlakovnih lokomotivah v potrdilih službe težke nedostatke.

Da se stvar do končne ureditve premikalne službe uredi, je pred vsem potrebno, da se dosedanjí običaji pri izdaji premikalnih kuponov čez mero resnične službe omeje.

V to svrhu se priporoča, da se strogo in energično uvažuje tozadevne določbe, objavljene v III. zvezku naredb in odlokov v okrožnicah 42, 43 in 44.

Poleg tega se odreja, da mora imeti vsaki vodja premikanja službeno knjigo, v katero ima beležiti za vsako lokomotivo začetek in konec premikanja; ravno tako tudi vsako vzdrževanje pare, ki presega 15 minut. O vseh beležkah ima vodja obvestiti strojevodjo in se pri morebitnih reklamacijah ni ozirati na difference petih minut. Če se pa pojavijo večje difference ima odločati službujoči prometni uradnik.

Premikalni kuponi se imajo izdajati le na podlagi časovnih podatkov službenih knjig.

Nedostatki, ki bi se našli, se imajo kaznovati potom redovnih kazni, v težjih slučajih pa disciplinarno. Mesečna premikalna poročila, ki jih sestavljajo postala v smislu okrožnice št. 43 III. zvezka naredb in odlokov, se imajo pri oddelku za prometno službo z ozirom na gibanje voz natančno revidirati in preiskati vse neutemeljene večje izkaze, če že niso v poročilu opravičeni.

Glede premikanja z vlakovnimi lokomotivami je osobje opomniti na točno izvršbo določb § 17, št. 10 dobavnega regulativa, po kateri gre odškodnina le za premikanje, ki presega 15 minut.

Strojevodje, ki bi skušali te določbe z namenoma počasnim premikanjem onemogočiti, se ima po prometnih uradnikih, odnosno službenih predstojnikih in nadzorovalnih organih naznaniti in se bo v takem slučaju proti njim strogo postopalo.

C. kr. se vabi, da *takoj* ukrene potrebno in da stvari posveti vso pozornost in vso energijo.

Posebno odgovornost za natančno izvedbo teh določb se pa nalaga prometnim kontrolorjem in krajevnim službenim predstojnikom, ki so odgovorni za vso premikalno službo in se bo proti slednjim v slučaju zanemarjenih nadzorovalnih dolžnosti brezobzirno postopalo.

Za c. kr. železniškega ministra:

Rother.

To je torej novoletno darilo, s katerim so strahopetni birokrati »modernega« železniškega ministra osrečili strojno osobje c. kr. državnih železnic in ki bodo gotovo kmalu našli točnih posnemalcev tudi pri drugih zasebnih železnicah.

Sedaj torej vemo kakšne naloge ima generalna inšpekcija avstrijskih železnic — kontrolira premikalne kupone, ostalo službo tega važnega urada pa menda opravlja vratar s pomočjo uradnih slug. Zato se tudi v bodoče ne bomo več čudili, če se bodo vedno številneje pojavljale nesreče in nezgode za katere se seveda gosp. Rother ne bo imel časa zanimati. Vsak teden prinaša časopisje obsežna poročila o raznih nezgodah in na dolgo in široko se razpravlja po vsaki nesreči o nje vzrokih. Sedaj bo temu konec. Težka uganka je rešena in v železniškem ministerstvu so našli vzroke nesreč. Strojno osobje je zaslužilo preveč na premikalnih pristojbinah in to je vzrok vsega zla. Sedaj razumemo tudi tarnanje finančnega ministra o vednem primanjkljaju na državnih železnicah in veseli nas, da je gosp. Rother našel zlobnega bacila, ki ga je povzročal. Toda

nehote se nam vsiljuje v spomin neki govor, ki smo ga čitali v poročilu državnega zbora z dne 26. oktobra 1911. Mar se je poslanec dr. Redlich tedaj zmotil ko je izvajal:

»V Avstriji se revidira vsaka poštna nakaznica in vsak pošiljalen list in če ni drugače, celo po juristih. Veliko del, ki pri nas spadajo v konceptno stroko, se opravlja v drugih državah po nejuristih. Najenostavnejša dela opravljajo pri nas ljudje, ki poznajo vso rimsko zgodovino punskih vojsk. Množina uradnikov je vzrok nedelavnosti uprave; kajti uradniki porivajo vsak akt iz ene roke v drugo. Velikansko število uradnikov povzroča tudi stremljenje po navideznem delu, kajti ker vsi ti ljudje nimajo resnega dela, si iščejo navideznega. Čuditi pa se ne smemo le radi velikega števila uradnikov po uradih, temveč vprašati se tudi moramo: Kaj delajo vsi ti ljudje tu?

Iz tega vzrašča birokratizem, oblika brez vsebine, navideznost brez dela. Pomnoževanje uradnikov je v tesni zvezi s pomnoževanjem uradov in oblasti. Uprava se mora pa tudi glede stvarnosti preurediti. Največja bolezen avstrijskega uradnika pa je bojazen pred odgovornostjo. Avstrijski uradnik je pripravljen opraviti vsako delo če prevzame drugi odgovornost zanj. Nič se ne napravi, če ni cela vrsta babic pri porodu. Veliko časa in sil se porabi in poizgubi in akti stanejo težke tisočake, predno se kaj ukrene.

Avstrija plača vsako leto 4 in $\frac{1}{2}$ do 5 milijonov samo Pruski za izposojene voze. Poleg tega pa imamo centralni urad za dirigiranje voz z neštetimi filijalkami. Konec konca pa je, da tuj voz, ki se je pripeljal na Dunaj, zopet prazen zapušča prestolico in se brez uporabe zopet pelje na svoj dom. Dirigiranje voz je v Avstriji sploh nekaj kar bi se moralo zdravniško preiskati, kajti nemogoče je, da so bili ljudje, ki so to stvar uredili, tudi pri zdravi pameti. Naravnost nezaslišano pa je, koliko stane popravljanje voz, da ne govorimo o zanemarjenih lokomotivah, ki povzročajo tovrstnemu prometu velikanske zamude, kar seveda zopet povzroča porabo velike množine premoga. Grozna je tudi zloraba prostovožnih listkov.

Železnice so izročene naravnost ropu. Železniško ministerstvo je nastanjeno v grdi, slabo upravljani hiši z umazanimi hodniki in stopnicami. Razdelitev oddelkov je popolnoma nemogoča in vzlic temu imajo poseben oddelek, ki se peča le z izdajo prostovožnih listkov.

Če govorimo o razkošnosti državne uprave, potem velja to v prvi vrsti centrali. Na Dunaju imamo direkcije v katerih sedi stotine nepotrebnih uradnikov. Če vse to upoštevamo, se nam vsiljuje mnenje, da smatrajo v Avstriji vožnjo na železnicah le za postransko stvar. Seveda uradniki ne silijo v tiste oddelke v katerih je dosti dela, temveč v mirne, takozvane »idilčne oddelke«.

Tako govori profesor upravnega prava o pomanjkljivosti avstrijske železniške uprave in kdor pozna razmere mu mora pritrditi, da nič ne pretirava.

Toda besede so bile bob ob steno, kar nam gornji odlok jasno dokazuje. Tudi ta se je porodil v oddelku, ki nima drugega posla kakor dokazati, da je na železnicah vožnja res le postranska stvar. Morda je tudi povzročil, da se v železniškem ministerstvu ustanovi nov oddelek za kontrolo premikalnih kuponov, kateremu bo načeloval kak sekcijski šef, katerih nadprodukcija je v Avstriji naravnost epidemična.

Najlepše pa je, da smatrajo plesnjevi starokopitneži v železniškem ministerstvu strojevodje za take tepce, ki ne poznajo svojih dolžnosti. Toda varajo se, kajti našli ne bodo niti enega, ki bi skušal z namenoma počasnim premikanjem onemogočiti izvedbo odloka. Avstrijsko strojno osobje ima namreč poštno vest in si je svesto svojih dolžnosti kakor službene prisege in to v veliko večji meri, kakor tista gospoda, ki je vedno in pri vsaki priliki provocira. Poleg tega pa ima osobje tudi še nekaj drugega,

kar pa gospodom gotovo ne bo ugajalo in to je — trdno prepričanje — da mu je vse sovražno kar je udeljeno v zloglasnih činovnih razredih. In ker se je to spoznanje ravno z gornjim odlokom še zdato okrepilo, bo strojno osebje izvajalo konsekvence na tak način, da se bo še tesneje pridružilo organizaciji vseh tlačnih in v družbi z njimi vrglo ob tla vse gnilo in nezdravo v tem gospodarskem neredu, ter napravilo prostor mogočni stavbi bodoče človeške družbe v kateri seveda za veleume Rotherjevega kalibra ne bo več prostora.

Z južne železnice. Zapisnik

seje personalne komisije skupine postajnega, prometnega in progovzdrževalnega osebja, sekcija slug.

(Dalje.)

11. točka.

Postavljen je službene utic na vsakem službenem mestu in podelitev po 60 pragov za zimo, oziroma enako količino premoga kakor pri c. kr. državnih železnicah.

Član personalne komisije *Herzig* priznava, da je stavbeno ravnateljstvo v tem oziru že nekoliko ugodilo s tem, da se na mestih, kamor zahajajo nadomestovalci, podeljuje več pragov. Naj torej gre še nekoliko dalje in naj se podeljuje za vsako mesto po 60 pragov. Pri c. kr. drž. železnicah se daje tudi okoli 20 stotov rjavega premoga in pragi ostanejo za zasebno porabo. Prožni obhodnik mora obhoditi 16 do 18 kilometrov proge, opravljati zatvorniško službo in vrhutega še žagati prage. Na mestih kjer se zatvorniški čuvaji medsebojno menjajo, bi za sedaj mogoče še žagali prage, vsem drugim mestom pa je podeljevati premog.

Inšpektor *Berger* izjavlja, da se bo službene utice stavilo v kolikor pripuščajo razpoložljiva sredstva.

Član personalne komisije *Stöcklinger* navaja, da je za zatvorniške čuvaje sedaj določenih 30 pragov premalo.

Inšpektor *Berger* navaja, da ljudje trdijo, da je čuvajska hiša deloma službeni prostor in da se vsled tega naj podeljuje več pragov.

12. točka.

Vsem čuvajem naj se podeljuje premog za zasebno porabo proti pavšalu, kakor pri c. kr. državnih železnicah.

Herzig navaja, da dobiva pri c. kr. državnih železnicah vsak uslužbenec premog za lastno rabo proti določenemu pavšalu. Na ta način dobijo uslužbenci kurivo zares po ceni. Sedaj pa se mora čisto že dolgo prej naročiti in se še mnogokrat ne dobi zaželenih vrste, ali pa celo nič.

K 11. točki.

Ravnateljski tajnik naznanja, da je ravnateljska seja odklonila uvedbo kategorije kontrolnih čuvajev radi napredka varnostnih naprav.

Herzig izjavlja, da se more to le polagoma izvršiti, kontrolne čuvaje pa se potem lahko porabi pri varnostnih napravah. To naj se poroča gospodu generalnemu ravnatelju.

13. točka.

Varstvo čuvajevih nasadov o priliki progovzdrževalnih del.

Herzig izjavlja, da je stavbeno ravnateljstvo to že lansko leto obljubilo. Vkljub temu pa se dogaja, da se posamezni sekcijski načelniki ali pa prožni mojstri ne ozirajo na to in pripuščajo, da se meče material v travo itd. z izgovorom, da odvažanje materiala preveč stane. To je sicer res, toda lahko se že nekoliko pazi pri tem. Inšpektor *Berger* navaja, da je glede varstva čuvajevih nasadov že bil izdan tozadeven odlok. Nazori o potrebnem in nepotrebnem so med čuvaji in prožnimi mojstri vedno različni. Na zahtevo se itak zniža najemnina. Čuvaji imajo seveda malo od tega, ker za ta denar si ne morejo kupiti krme.

Herzig želi, da bi se opominjalo in kaz-

novalo iste, ki postopajo nasprotno omenjenemu odloku stavbnega ravnateljstva. Pri c. kr. državnih železnicah pridejo takšni opomini v uradne liste.

14. točka.

Dovoljenje prestopa v druge kategorije po prestanih izpitih.

Herzig smatra to točko brezpomembni za slučaj, če se krije z zagotovitvijo, ki ga je dal gosp. inšpektor *Berger*.

15. točka.

Odpravo denarnih kazni. Zato pouk.

Herzig opozarja, da je tudi to urgenca. Čuvaja se kaznuje za vsako malenkost. Denarna kazen občutno zadene čuvaja in njegovo družino in vzbuja le mržnjo do službe; ukori in pouk bi mnogo bolje vplivali. Kazni naj pridejo v seznam ter se po preteku enega leta izbrišejo, če dotični tekom tega časa ni imel nobene kazni iz istega vzroka. V službeno tabelo naj se sploh ne vpisuje kazni.

Osmec navaja, da se je svoječasno kaznovalo več bolcanskih premikačev, ne da bi se jih bilo prej zaslišalo na zapisnik. Ob enem predloži štiri plačilne listke, iz katerih je razvidna kazen.

Wendl navaja, da je dobil pismeno poročilo dveh premikačev, ki ga je izročil gosp. inšpektorju *Pölleritzerju*. Nekega premikača se je kaznovalo z globo 3 kron, ker ga je njegov tovariš nadomestil deset minut pred določenim časom.

6. junija se je v Gradcu vršil protestni shod proti »infamnemu postopanju« nekatereh uradnikov napram osebju. Govornik izroči inšpektorju *Pölleritzerju* resolucijo, ki je bila na dotičnem shodu sprejeta.

Inšpektor *Pölleritzer* povdarja, da so sprevodniki na zadnji seji vložili enake pritožbe; on je tozadevno pisal obratnemu inšpektoratu, a še nima odgovora.

16. točka.

Uvedbo šole kakor pri prometu, toda potem posebnih čuvajevih instruktorjev izmed čuvajskega osebja.

Herzig navaja k temu, da je na postajah uradnik prometnega ravnateljstva, ki razlaga predpise in vodi šolo. K čuvajem pa pride uradnik le en do dvakrat v letu in to je premalo in če se čuvaj obrne na prožnega mojstra za pojasnilo, ne dobi odgovora, ali pa jako odurnega.

Inšpektor *Berger* pritrjuje, da pride inšpektor zares le en do dvakrat v letu v eno sekcijo, ostalo šolanje pa bi morale izvrševati sekcije in prožni mojstri, eventualno tudi organi inšpektoratov. Skupno sklicanje čuvajev v šolske svrhe je neizvedljivo.

Herzig omenja, da sicer potuje revident *Wallner* v svrhu inštrukcije, toda čuvaji hočejo čuvaja kot inštruktorja.

Inšpektor *Berger* dvomi, da bi se našlo dosti inteligentnih čuvajev in da izvršuje inštrukcija potom uradnika isti namen.

Predsednik smatra misel *Herzoga* dobri, ker bi čuvaji raje vprašali tovariša za pojasnilo kot pa uradnika.

Osmec predlaga, naj se o nekaterih točkah dnevnega reda naenkrat posvetuje.

Ta predlog je bil sprejet.

17. točka.

se torej glasi:

Na progah z gostim vlakovnim prometom 12/24 urno službo za čuvaje. Na stranskih z manj gostim prometom 16/24 urno službo. Priznanje prosto izvoljenih zaupnikov čuvajskega osebja in njih pritegnitev pri sestavi novih službenih turnusov. Imenovanje čuvajev, ki opravljajo službo bločno signalnih slug, bločno signalnim slugam. Končno izvedbo regulacije časa službe in počitka za čuvaje pri prometu, analogno vloženim predlogom in sicer:

V glavnih postajah (Bruttostationen) 12 ur službe, ki ji naj sledi 24 urni počitek;

V ostalih postajah glavne proge 16 ur službe, 24 ur počitka;

na vseh stranskih progah 16 ur službe, 16 ur počitka.

V postajah, kjer obstoji 16 urni služben

čas, ali pa bo uveden, je brezpogojno podeliti en prost dan v mesecu.

Herzig utemeljuje te zahteve in navaja, da je na lokalni progi že od nekdaj uvedena 12/12 urna služba. Lansko leto se je v bločni službi uvedlo 16/16 urni turnus. Prej so imeli čuvaji vsak teden eno prosto turo, ki je sedaj nimajo. Trditev uprave, da so čuvaji imeli prej šest noči zapored službo, ne odgovarja dejstvu, ker so se čuvaji menjali ob 12/12. uri, ne pa ob 6/6. uri. Na ta način so imeli vsako drugo noč prosto. V splošnem zahtevajo čuvaji 12/24 urnus in le na stranskih progah 16/24 urni turnus.

Osmec navaja, da ima najslabše turnuse premikalno in čuvajsko osebje v Kufsteinu. Ves dan morajo premikati in imajo odmor le 30 minut opoldne in 30 minut zvečer. Za zboljšanje tega razmerja vložena prošnja je bila odklonjena.

Inšpektor *Pölleritzer* odgovarja, da se na drugih postajah ljudje sploh ne morejo odstraniti. Kufstein ima slabši promet kot druge postaje. Če se je odklonilo prošnjo, se je to zgodilo gotovo na podlagi raziskavanj.

Wendl navaja razmerje službe in počitka v Gradcu. Tam obstoji še 24 urna služba za lampiste pri vlakih.

Wagner zastopa prošnjo hrastniških čuvajev za podaljšanje počitka. Prosili so zato že avgusta 1910 in še do danes nimajo odgovora.

Premikači glavnih postaj (Bruttostationen) zahtevajo 12/24 urno službo (ki v mnogih večjih postajah že obstoji), v ostalih premikalnih postajah pa 16/24 urno službo.

Herzig izjavlja, da zahtevajo prožni vravnavalci vsako drugo nedeljo, oziroma praznik prosto. V ostalih nedeljah in praznikih pa se jim naj ne nalaga del, ki jim ne pritečejo, kakor n. pr. nadomeščanje čuvajev in čuvajk.

Inšpektor *Berger* izjavlja, da mu je neznano, da se to dogaja, in da on tudi nima tega namena.

Wagner utemeljuje zahtevo ogibnih čuvajev glede postajne doklade na postajah kjer se vporablja premikalno osebje, ker morajo tudi čuvaji pomagati pri premikanju.

Herzig zastopa zahtevo glede priznanja prosto izvoljenih zaupnikov čuvajskega osebja in njih pritegnitev pri sestavi novih turnusov, kakor je to že pri delavniških delavcih, sprevodnikih in raznih drugih kategorijah.

Wendl navaja okolnost, če se pošlje skladiščne nadzornike ali mojstre kot nadomestovalce na manjše postaje, da zgubijo za dobo nadomestovanja svoj akordni delež, ki ga sicer dobiva v domači postaji. Prosi, da se to uredi.

18. točka.

Premikalnemu osebju namesto akordnega zaslužka podeljene personalne doklade naj se pri vsakem napredovanju skrajša le za 40 kron. Podelitev nadomestovalne doklade K 1.20 na dan premikačem, če morajo opravljati višjo službo (kot nadpremikači ali namestni mojstri).

Wagner utemeljuje to zahtevo in povdarja, da to ne bi nič stalo, ker se nadpremikaču ali namestnemu mojstru odtegne doklado, če je odsoten. Čuvaji v Spodnjem Dravogradu prosijo za doklado, ker se tudi tam premika. Drugod imajo čuvaji mestno doklado.

Inšpektor *Pölleritzer* izjavlja, da se podeljuje mestno doklado le na postajah z naporno službo.

Wagner povdarja, da je to v gori navedenem slučaj. Nadalje mora čuvaj v Hrastniku na mestu 1 in 2 voditi vse premikanje. Ta čuvaj prosi za tozadevno odškodnino.

19. točka.

Odškodnino prožnim vravnavalcem za opravljeno čezurno delo.

Herzig zastopa to postavko prožnih vravnavalcev, izmed katerih jih je nekaj potom stabilizacije oškodovanih za 600 do 700 kron na leto. Pri tem navede kot primer c. kr. državne železnice, kjer imajo prožni vravnavalci z 900 kron začetne plače 42 vin. za vsako čezuro.

Inspektor *Berger* priznava, da so se nekaterim prožnim vravnalavcem zmanjšali dohodki v led nastavljenja, toda prej se jih je vprašalo za njih mnenje in so se strinjali s pogoji, pod katerimi se jih je nastavilo. O vprašanju odškodnine za čezurno delo se še razpravlja in bo ta zadeva za vsa ravnateljstva enako urejena.

Herzig zahteva, da se ta zadeva takoj uredi za prožne vravnalavce.

20. točka.

Podelitev pavšala za obutev ogibnim čuvajem v znesku 50 kron na leto.

Wagner utemeljuje to zahtevo: ti ljudje morajo mnogo hoditi po ostrem gramozu. Vrhutega trpi obutev mnogo vsled raznih kislin. Tudi pri c. kr. državnih železnicah se stavi isto zahtevo.

21. točka.

Vse čuvaje, ki opravljajo pisarniško službo, je uvrstiti v kategorijo pisarniških slug.

Herzig povdarja, da se to pri prometu že dalje časa izvaja. Glede prožnih čuvajev se je stavilo to zahtevo že lansko leto, na kar se je le po ovinskih odgovorilo.

Inspektor *Berger* meni, da je bil *Herzig* prej drugega mnenja! Obris pisarniških slug je boljši nego obris čuvajev, torej ni logično, če bi za eksekutivno službo nesposoben čuvaj bolje napredoval nego njegovi prejšnji tovariši.

Inspektor *Pölleritzer* izjavlja, da dobivajo ogibni čuvaji pogostoma akordne doklade, ki jih izgubijo pri pisarniški službi; vsled tega se jih imenuje pisarniškim slugam.

Herzig zatrjuje, da je to le na večjih postajah. Bil je prej res drugega mnenja. Še leta 1907 so imeli čuvaji pet- do šestletne napredovalne roke. pisarniški sluge pa dve- in triletno. Tudi končna plača čuvajev je bila prej mnogo nižja. Sedaj pa se nastavlja čuvaje kakor pisarniške sluge z začetno plačo 900 kron; eni kakor drugi imajo dve- in triletno napredovalne roke. Razlika je le ta, da doseže pisarniški sluga plačo 1700 kron, čuvaj pa le 1500 kron.

Inspektor *Berger* zagotavlja, da se bo poganjal za izpremenitev invalidnih prožnih čuvajev v pisarniške sluge, kakor hitro bodo obrisi enaki. Sedaj ni v interesu družbe, da bi se uvrščalo prožne čuvaje v kategorijo pisarniških slug. *Herzig* bi se že pri prihodnji seji personalne komisije pritoževal, da dobivajo čuvaji, ki so postali za službo nesposobni, 1700 kron, tisti pa, ki so še sposobni, pa le 1500 kron.

Herzig odgovarja na to, da se to že sedaj lahko trdi, ker ogibni čuvaji lahko postanejo pisarniški sluge.

Predsednik je mnenja, da je človekoljuben ukrep, če se te ljudi sploh obdrži v službi.

Inspektor *Pölleritzer* še dodaja temu, da ima prometno ravnateljstvo mnogo postaj in torej lahko vporabja te ljudi.

(Dalje prihodnjič).

Zboljšanje dohodkov osebja c. kr. državnih železnic.

V sledečem navajamo v uradnem listu železniškega ministrstva z dne 23. decembra 1911 objavljene odloke tisoče se izvedbe zboljšanja dohodkov osebja. Odloki so stopili v veljavo dne 1. januarja 1912. Kakor je bilo že v dnevnem časopisju objavljeno in kakor je železniški minister v parlamentu izvajal, je za te odredbe treba okoli 21 milijonov kron na leto. V svoji celoti je svota sicer veliko, toda nje učinek je majhen za posameznega uslužbenca. Ta trditev pa ne pomenja podcenjevanja dejstev. Predočiti si je treba vsled neznosne draginje poostren položaj vsacega posameznega uslužbenca. Dejstvo je, da je tekom zadnjih let opetovano poskočila cena stanovanj v vseh krajih monarhije in da znaša zvišanje stanarin povprečno najmanj 150 kron na leto. K temu pa še pride zvišanje cen živilom, obleki in drugim potrebščinam. Iz tega stališča pomenjajo dane ugodnosti le majhen obrok, neznamen pred-ujem na nizko svoto, ki jo je sklenil parla-

ment. Vlada se bo torej že morala pripraviti, da izvede še tista zboljšanja, ki še manjkajo, če hoče, da vzdrži osebo tisti mir v službi, ki se ga more zahtevati le od primerno plačanega osebja. To je pravi učinek teh zboljšanj. Morda bo železniški minister držal svojo v parlamentu dano besedo. Potem je tudi pričakovati, da bodo temu obroku sledila znatnejša zboljšanja.

Kar se tiče zboljšanja, in sicer

zvišanja stanarinske doklade.

se mora konstatirati, da železniško ministrstvo vkljub zagotovitvi svojih predstavitev še nima tiste mere socialnega spoznanja in preudarnosti, ki bi se jo moglo pričakovati. Obžalovanja vredno je, da pri naših oblastih ni mogoče odstraniti tega kramarskega stališča.

Razumen in preudaren podjetnik bi v tem slučaju ne gledal na par grošev in bi uvidel, da je bolje, če delavstva še bolj ne razdraži. To pa vsled tega, ker ve, da mu teh par grošev nosi večje obresti kakor bi mogel pridobiti, če ne ugodi željam delavstva. Toda do tega logičnega sklepa se naša državnoželezniška uprava s svojimi trabanti

še ni povzpela. Dokaz tega je odredba glede na zvišanje stanarinskih doklad. V 2. točki te odredbe se določa, da se bo pri izračunju odmerjenja pokojnine, oziroma provizije tudi zanaprej vštevalo le tisto mero dunajske stanarinske doklade kot dosedaj. To je res neverjetno malenkostno stališče. Stvar organizacije bo, da čimprej iztrebi to določbo.

Kar se tiče zvišanja stanarinske doklade, dobijo na Dunaju nastavljeni uslužbenci, ki so dosedaj dobivali dunajsko stanarino, zvišanje v vseh stopnjah za 100 kron, medtem ko dobijo v drugih postajah nastavljeni uslužbenci sledeče zvišanje:

isti, ki imajo 50 odstotkov dunajske stanarinske doklade, zvišanje za 50 kron na leto;

isti, ki dobivajo 60 odstotkov dunajske stanarinske doklade, zvišanje za 60 kron na leto;

istim, ki dobivajo 70 odstotkov dunajske stanarine, zvišanje za 70 kron na leto;

isti, ki dobivajo 80 odstotkov dunajske stanarinske doklade, zvišanje za 80 kron na leto. Zvišanje stanarinskih doklad nam kaže sledeča tabela:

ZA PODURADNIKE:

Plačilna stopnja	Stanarinska doklada			Stanarinska doklada v drugih postajah v odstotkih dunajske stanarinske doklade											
	na Dunaju		zvišanje	50 ⁰ / ₀			60 ⁰ / ₀			70 ⁰ / ₀			80 ⁰ / ₀		
	prej	sedaj		prej	sedaj	zvišanje	prej	sedaj	zvišanje	prej	sedaj	zvišanje	prej	sedaj	zvišanje
K R O N															
1200	400	500	100	200	250	50	240	300	60	280	350	70	320	400	80
1300	500	600	100	250	300	50	300	360	60	350	420	70	400	480	80
1400	500	600	100	250	300	50	300	360	60	350	420	70	400	480	80
1600	600	700	100	300	350	50	360	420	60	420	490	70	480	560	80
1800	600	700	100	300	350	50	360	420	60	420	490	70	480	560	80
2000	700	800	100	350	400	50	420	480	60	490	560	70	560	640	80
2200	700	800	100	350	400	50	420	480	60	490	560	70	560	640	80
2400	800	900	100	400	450	50	480	540	60	560	630	70	640	720	80
2600	800	900	100	400	450	50	480	540	60	560	630	70	640	720	80
2800	1000	1100	100	500	550	50	600	660	60	700	770	70	800	880	80
3000	1000	1100	100	500	550	50	600	660	60	700	770	70	800	880	80
3200	1000	1100	100	500	550	50	600	660	60	700	770	70	800	880	80
3400	1000	1100	100	500	550	50	600	660	60	700	770	70	800	880	80

ZA SLUGE:

Plačilna stopnja	Stanarinska doklada			Stanarinska doklada v drugih postajah v odstotkih dunajske stanarinske doklade															
	na Dunaju		zvišanje	50 ^o / _o			zvišanje	60 ^o / _o			zvišanje	70 ^o / _o			zvišanje	80 ^o / _o			zvišanje
	prej	sedaj		prej	sedaj	prej		sedaj	prej	sedaj		prej	sedaj						
K R O N																			
900	350	450	100	175	225	50	210	270	60	245	315	70	280	360	80				
1000	350	450	100	175	225	50	210	270	60	245	315	70	280	360	80				
1100	400	500	100	200	250	50	240	300	60	280	350	70	320	400	80				
1200	400	500	100	200	250	50	240	300	60	280	350	70	320	400	80				
1300	500	600	100	250	300	50	300	360	60	350	420	70	400	480	80				
1400	500	600	100	250	300	50	300	360	60	350	420	70	400	480	80				
1500	600	700	100	300	350	50	360	420	60	420	490	70	480	560	80				
1600	600	700	100	300	350	50	360	420	60	420	490	70	480	560	80				
1700	600	700	100	300	350	50	360	420	60	420	490	70	480	560	80				
1800	600	700	100	300	350	50	360	420	60	420	490	70	480	560	80				

4. točka odredbe glede zvišanja stanarinskih doklade določa, da se uslužbencu, ki ima naravno stanovanje in mu je njega vrednost višje odmerjena, po 1. januarju 1912 ne sme odtegniti znesek nove stanarine, temveč znesek dosedanje. To je jako važna in

za prizadete uslužbenca ugodna določba, ker vsebuje nižjo oceno naravnih stanovanj v prilog osebja. Žalibog je le malo uslužbencev, ki so deležni te ugodnosti. Da bo ta točka lažje umljiva, navajamo en primer:

Sesalčni strežaj v Saalfeldnu je imel do-

sedaj letnih 280 kron stanarinske doklade. Te pa ni dobival, ker je imel naturalno stanovanje, ki je bilo cenjeno na letnih 300 kron, torej več nego je znašale njegova cela stanarinska doklada. Odtegniti pa se mu je moglo le 280 kron. Po sedanjem zvišanju ima 350 kron stanarinske doklade. Na podlagi omenjene določbe pa se mu ne sme dražje zaračunati stanovanje, ki je sedaj v njem in dokler je v njem, temveč se mu mora izplačati letnih 70 kron, to je znesek, za katerega se mu je zvišalo stanarinsko doklado. Šele tedaj ko dobi isto stanovanje drug uslužbenec, se sme glasom 5. točke te odredbe primerno zvišati ceno naturalnega stanovanja. Ta določba 5. točke je značilna. Potom nje je upravi vsak čas dana možnost, da postane za uslužbenca ugodna 4. točka brezpomembna. Sredstva, ki služijo v ta namen, so nam le predobro znana. Šikane vsake vrste zadostujejo, da se uslužbenca primora prositi za premeščenje. Prošnji se ugotovi brez povrnitve selilnih stroškov, uslužbenec dobi dražje naturalno stanovanje, isto, ki ga je zapustil se istotako podraži in državnozelezniško ravnateljstvo ima višje dohodke. Namesto tega pa se varčuje v kaki drugi panogi — „kjer kaj nese“ — železniško ministrstvo pa končno izplača „zvišane varčevalne premije“. Brez ozira na okolnost, da bi stanovanje vsled obrabe moralo ceneje postati, se potem teh manipulacij le še podraži in reči se mora, da se mora tudi ta zadeva na vsak način izpremeniti. Ta samovoljna razlaga oseboj ugodnih predpisov mora nehati.

Glede zvišanja stanarinske doklade je še opomniti, da določa 8. točka odloka, da se delni znesek za mesec januar 1912 izplača začetkom tekočega meseca. Izvedba te določbe bo vsakemu uslužbencu v jasni luči pokazala, kako „velika“ je „dobrohotnost“ države z ozirom na položaj svojega osebja. Ako bi bilo železniško ministrstvo v smislu sklepa zbornice zvišalo stanarinsko doklado z veljavnostjo od 1. oktobra 1911, ali pa vsaj od 1. novembra 1911, kakor je bilo upati po ministrovih govorih, ki so se kar cedili same „blagohotnosti“, bi dobil vsaj en del osebja nekoliko znatnejše zneske. Sedaj pa se g. minister naj potruži in se na lastna ušesa prepriča, kaj misli osebje o njegovi „blagohotnosti“.

Drugi odlok se tiče

zenačenja ostrin za slugo.

Tudi to zboljšanje ne odgovarja sklepom zbornice. Zbornica je v 38 milijonskem predlogu sklenila, da se pri slugah in poduradnikih, katerih sedanje plače zaostajajo za najmanj pet do deset let napram sedanjemu napredovalnemu obrisu in ki so pri prihodnjih napredovalnih rokih po eno leto prikrajšane, naj ozira na provizorično službeno dobo. V to svrhu je bil določen znesek 1.300.000 kron. To bi bilo železniško ministrstvo že lahko izvedlo. Namesto tega se v omenjenem odloku govori le o slugah in brez vračunanja provizorične službene dobe. Če so s svojo sedanjo plačo napram sedanjemu napredovalnemu obrisu zaostali najmanj za pet let, se jim za prihodnje napredovanje pripiše eno leto; če so pa zaostali za najmanj deset let napram sedanjemu napredovalnemu obrisu, se jim pripiše še eno nadaljnjo leto za drugi napredovalni rok. Tudi za to navedeno v sledečem en zgled.

Sprevodnik A. je bil 1. januarja 1901 nastavljen s plačo 700 kron in je, oziroma bi napredoval na sledeči način:

Nastavljen	1. jan. 1901 s plačo	700 kron
Napredovanje	1. » 1903 na	800 »
	» 1. » 1905 »	900 »
	» 1. » 1907 »	1000 »
	» 1. » 1910 »	1100 »
	» 1. » 1913 »	1200 »

Po sedanjem obrisu bi napredoval:

Nastavljen	1. jan. 1901 s plačo	900 kron
Napredovanje	1. » 1903 na	1000 »
	» 1. » 1905 »	1100 »
	» 1. » 1908 »	1200 »
	» 1. » 1911 »	1300 »
	» 1. » 1914 »	1400 »

Sprevodnik A. je torej s 1. januarjem 1910 dosegel plačilno stopnjo 1100 kron; to plačilno stopnjo pa bi bil moral doseči že 1. januarja 1905, če bi bil sedanji plačilni obris ob času njegovega nastavljenja ali pa poprej že v veljavi (kar velja za druge slučaje). V njegovi plači je torej napram sedanjemu plačilnemu obrisu razlika petih let. Vsled tega dobi pripisano eno leto, to je: sedanji napredovalni rok mu bo skrajšan za eno leto. Plačilno stopnjo 1200 kron doseže torej že 1. januarja 1912 namesto 1. januarja 1913.

Drug primer za slugo z desetimi leti razlike:

Premikač B. je bil nastavljen 1. januarja 1893 s plačo 600 kron in odtedaj napredoval, oziroma bi še napredoval na sledeči način:

Nastavljen	1. jan. 1893 s plačo	600 kron
Napredovanje	1. » 1895 na	700 »
	» 1. » 1899 »	800 »
	» 1. » 1901 »	900 »
	» 1. » 1904 »	1000 »
	» 1. » 1907 »	1100 »
	» 1. » 1910 »	1200 »
	» 1. » 1913 »	1300 »
	» 1. » 1916 »	1400 »

Po sedanjem obrisu pa bi bil napredoval, oziroma bi še napredoval:

Nastavljen	1. jan. 1893 s plačo	900 kron
Napredovanje	1. » 1895 na	1000 »
	» 1. » 1898 »	1100 »
	» 1. » 1901 »	1200 »
	» 1. » 1904 »	1300 »

Premikač B. je torej 1. januarja 1910 dosegel plačilno stopnjo 1200 kron; to stopnjo bi bil dosegel že 1. januarja 1901, če bi bil sedanji plačilni obris že prej v veljavi. Ta mož ima deset let razlike in vsled tega se mu v sedanjem in prihodnjem napredovalnem roku pripiše po eno leto, to je: namesto 1. januarja 1913, napreduje že s 1. januarjem 1912 v plačilno stopnjo 1300 kron in v nadaljnji posledici bo namesto 1. januarja 1916, že 1. januarja 1914 dosegel plačilno stopnjo 1400 kron.

Ni treba, da se tu navedeni primeri v praksi vjemajo. To tudi ni njih namen. Tu gre le zato, da pokažemo, kako more vsak posamezni uslužbenec konstatirati je-li deležen tega zenačenja ostrin ali ne. Na podlagi teh primerov naj se torej vsak stareji sluga prepriča, jeli deležen tega zenačenja. Temeljna vprašanja za poiskanje zahtevka so: V kateri plačilni stopnji je bil nastavljenec 1. januarja 1912? V kateri plačilni stopnji bi bil 1. januarja 1912, če bi sedanji napredovalni obris bil vedno v veljavi? Kako velika je razlika let? V pošteved pride seveda le razlik petih ali desetih let.

Zopet drug odlok zagotavlja profesionistom

zboljšanje stabilizacijskih norm.

Tudi v tem oziru se niso izpolnile vse želje delavniškega osebja, dasi se mora priznati, da je organizacija s tem dosegla uspeh. Za ta zboljšanja se je v odseku za državne nastavljenke potegoval posebno sodr. Tomšič. Na njegov energičen nastop za to zahtevo je železniški minister izjavil, da uvidi škodo različnosti stabilizacij in da se mora to odpraviti. Zato se bo profesioniste v bodoče nastavljalo z začetno plačo 1000 kron. Te obljube pa minister ni popolnoma držal v svojem odloku. V odloku se določa:

1. Da se bo v bodoče nastavljalo profesioniste načeloma z začetno plačo 1000 kron, toda brez prestavljenja v službeno skupino A.

2. Da se v bodoče stabilizira v bližnji višji plačilni stopnji, če znaša razlika med letnim delovnim zaslužkom ter plačo in stanarino skupaj 100 kron ali pa nad 100 kron. Ne sme se pa v bodoče izvršiti zaokroženje navzgor, če je razlika nad 50 kron s tem, da bi se stabiliziralo v bližnji višji plačilni stopnji.

3. Razliko pod 100 kron je zenačiti potom doklad, ki se jih ne všteva v provizijo.

4. Vrednost službene obleke se več ne vračuna.

5. Profesioniste, ki so sedaj v plačilni

stopnji 900 kron, se s 1. januarjem 1912 prestavi v plačilno stopnjo 1000 kron brez vračunanja službene dobe, ki so jo dovršili v plačilni stopnji 900 kron.

Tu spoznamo na prvi pogled zraven zboljšanj, ki jih je odobravati, tudi poslabšanja in pri vsakem zboljšanju nove ostrine in krivice. Treba bi bilo le par potez s peresom, da bi se profesioniste ob enem z zvišanjem začetne plače 1000 kron premostilo tudi v uslužbenko skupino A. Toda to ne sme biti. Zakaj, to vedo le bogovi. Nemuna je določba, da se odslej ne bo več oziralo na razliko 50 kron pri stabilizaciji v bližnjo višjo plačilno kategorijo in da se je zato določilo razliko 100 kron. To je malenkostna taktika, ki je povsem nevredna delodajalca države. — Diferenčne zneske se bo zenačilo potom doklad. To je vse lepo, toda le nikar prevelikega veselja. Teh doklad se ne sme vračunavati pri odmerjenju provizije in se jih že pri prihodnjem napredovanju ustavi. Profesionisti, ki so sedaj v plačilni stopnji 900 kron, pridejo s 1. januarjem 1912 v plačilno stopnjo 1000 kron, toda službenih let, ki so jih dovršili v plačilni stopnji 900 kron. Temu bi se bilo moglo ogniti, če bi se profesionistom, ki so s 1. januarjem prestavljeni iz plačilne stopnje 900 kron v plačilno stopnjo 1000 kron, vštevalo tudi v nižji stopnji dovršena službena leta. Vsega tega polovičarstva bi ne bilo tega malenkostnega stališča.

Ravnotako malenkostno in pred vsem nepravilno je stališče ministerstva v tem oziru, da se strokovnih pomočnikov ni pritegnilo v zboljšanje stabilizacijskih norm. Za sedaj je morda železniško ministrstvo na to pozabilo. Jasno pa je, da se vbodoče tudi strokovnim pomočnikom ne bo moglo vračunavati službeno obleko pri stabilizaciji in da se jim bo razliko zenačilo potom doklad analogno profesionistom. Vsled enostranske odredbe nastalo stanje je nevzdržljivo in upamo, da bo železniško ministrstvo čimprej popravilo, kar je zamudilo.

V zadnjem odloku so v splošnem orisane odredbe, potom katerih se izvede **zboljšanje položaja delavcev**. Ker zboljšanja v odloku niso natančneje navedena ter je njih izvedba prepuščena posameznim ravnateljstvom, jih sedaj še ne moremo natančno premostrivati. O tem bomo še spregovorili, kakor hitro imamo potrebno na razpolago.

(Konec prihodnjic.)

Dopisi.

Jesenice. V današnjem času draginje, ko posebno družinski očetje ne vedo kako bi preživili svojo družino, je upal marsikateri uslužbenec c. kr. drž. železnice, ki je svojo službo skozi celo leto vestno opravljaj, da se mu bode podelilo za novo leto nekaj kronc v priznanje. Pa kakšna zmota. Na postaji Jesenice ni dobilo 6 kontrolnih čuvajev in tudi nobeden čuvaj ali premikač niti vinarja renumeracije.

Jesenice so za osebje najslabša postaja, ker vlada tam neznosna draginja in pomanjkanje stanovanj; tudi služba je zelo naporna.

Vsak podjetnik ozir. trgovec pokloni svojim uslužbencem za novo leto kako darilo, le pri državni železnici se noče priznati za slug in bede uslužbencev.

Kakor smo zvedeli je pomladanski pasivni odpor v Trstu kriv temu, da se ni razdelila uslužbencem renumeracija k novemu letu, ker so morali plačati stavkokaze, ki so bili tje poslani.

Ljubljana dolenski kolodvor. Kdor ne pozna železniške geografije in morda smatra le tiste kraje železniškim postajam, s katerimi se večkrat v našem listu pečamo, ta je slabo poučen in skušali bomo njegovo neznanje izpopolniti. V to svrhu mu danes predstavljamo povsem novo ime, ki označuje prvo postajo vozeč se od Ljubljane proti Kočevju ali Novemu mestu. Imenuje se »Ljubljana dolenski kolodvor«, ter leži v prijaznem kraju pod staroznanim Golovcem. To nam bodo gotovo radi potrdili vsi tisti, ki posejajo

vsako nedeljo Plankarjevo gostilno ali pa vse one, ki hodijo redno odkladat svoje tu-zemske grehe dobrim dušnim pastirjem na Rakovniku. Toda to le mimogrede zbog boljše orijentacije. V teh malih nebesih je zasedla pred par leti, ko je zapustil gospod *Hillmaier* svojo postojanko, knežji prestol prevzvišena gospa *Jereb-ova*. No, to sicer ni nič čudnega, kajti znanih nam je več postaj v katerih kraljujejo ženska krila, kar le dokazuje, da ženska emancipacija vzlic vsemu oporekanju vrlo napreduje.

Kakor drugod tako je tudi tu gospod oficijal *Jereb* le izvršilen organ svoje boljše polovice in nihče bi se vsled tega ne zgražal, če čudno domišljava natakarka od nekdanje ne bi imela tako nerazumljivih pojmov o železniški službi in posebno o svojih navideznih gospodarskih predpravicah na postaji sami. Ker jih pa ima, zato bi ji nasvetovali v vsej prijaznosti in brez vse zamere, da jih čimprej opusti. Pred vsem naj si zapomni, da ni poseben znak inteligence, če zmerja otroke svojih sostanovalcev s cigani, lumpi, barabami i t. d. Nadalje je krivično, če svojim sostanovalcem krati njih pravice s tem, da jim samovoljno odvzema prostore za katere le-ti plačujejo najemnino. Ravno tako ne soglašajo s hišnim redom, ki ima menda za vse enako veljavo, če ona kuha v pralnici slastna jndila svojim prešičem, stranke pa morajo vsled grozne svinjarije v pralnici prati svoje perilo v kuhinjah. Tudi v določbe službenega časa naj bi se ne vtikala vzlic temu, da ji prav radi verujemo, da ima najrajše srečnega možička vedno v svojem obljudju. Tako radi kakor on pa niso skladišni delavci vedno pri njej, to pa zato ker so mnenja, da jih uprava državne železnice menda ne plačuje zato, da igrajo premilostljivi kuhinjsko služkinjo. Mogoče je sicer, da se motijo, kajti kakor je vse na postaji narobe, je morda tudi to. Saj tudi načelnikovi prašiči jedo zeljnate glave, ki so sicer namenjene drugim, toda mora že tako biti. Če bi se te razmere spremenile, bi morda tudi naši čitatelji, ki se zanimajo za razna postajna imena, kmalu zopet pozabili na postajo »Ljubljana dol. kolodvor«, če pa ne, je pa tudi nam prav, kajti v bodoče bi se morda začel poleg naših čitateljev zanimati tudi še kdo drug za postajo in razmere v njej.

Čudna znamenja. Da uradništvo v splošnem ne pojmuje svojega stališča o današnji družbi, ni nič novega in tudi nikogar, ki pozna ta milje ne iznenadja. Saj je vendar vsa njegova izobrazba taka, da ko zapusti šolsko klop in stopi v javno življenje, nima o tem niti pojma, zato pa čim več domišljivosti. Ena njegovih najizrazitejših čednosti pa je posebno sovraštvo do delavstva in kaže jo prav rado povsodi brez ozira če je mesto zato primerno ali ne. O tem sta se pred kratkim osebno prepričala dva posestnika iz Spodnje Šiške, ki sta slučajno imela opraviti na davčni administraciji za ljubljansko okolico v Hrenovi ulici. Da nista bila posebno prijazno sprejeta ni treba posebej povdarjati, kajti oliko je gospodom v tem, kakor tudi v drugih uradih, neznana, toda tega smo že vajeni in je torej le postranskega pomena. Važno pa je za nas, da vemo kakšne muhe se skrivajo za nadutim čelom c. kr. davčnega uradnika in zato v naslednjem pribijamo dejstvo, ki bo morda odprlo komu oči. Imenovana dva in sicer K. in Š. sta se pritoževala zaradi previsoko odmerjenega davka in utemeljevala svojo pritožbo s fakti katere bi imel uradnik vsakakor upoštevati. Ta pa seveda v svoji vsega-mogočnosti tega ni storil, temveč dal jima je dober svet rekoč: *Vi imate gotovo železničarje v stanovanju. Ti dobe sedaj ob novem letu povišano stanarino, povišajte jim torej tudi Vi ceno stanovanja in stvar je rešena.* Tako torej govore pristaši tistega stanu, ki v zadnjih časih najbolj tarna vsled neznosne draginje. Sami pač čutijo gospodarsko bedo, ki jih tlači kakor splošno delavstvo in tudi nikoli ne protestirajo če delavski zastopniki v državnem zboru vzdí-

gujejo svoj glas za njih zahteve, ne sramujejo se pa hujskati proti se večjim revežem kakor so sami. Železničarji, zapomnite si to dejstvo in vedite, da vam je velika večina tudi ostalega, torej tudi železniškega uradništva, ravno tako naklonjena, kakor omenjeni davčni uradnik pri c. kr. davčni administraciji za ljubljansko okolico.

Idilične razmere na dolenski železnici. Pri nas še vedno uganja mizar mrtvaških krst in železniški mojster *Medved* svoje neslane burke in kar si to naduto človeče dovoljuje, presega že vse meje. Mi se le čudimo, da je temu možakarju vse dovoljeno in da sicer bistre oči prometnega kontrolorja ničesar ne opazijo. Ali se morda tudi gosp. *Batagelj* boji farskega upliva, ki ga baje vživa *Medved*? Drugače pač ne more biti, kajti sicer bi bil gosp. *Batagelj* gotovo že odpravil prometu skrajno nevaren nedostatek vožnje zdravnika *Repiča* po progi z dražino železniškega mojstra. Nam namreč doslej ni poznan nikak predpis, ki bi to dovoljeval, vemo pa da utegne postati taka vožnja javni varnosti skrajno nevarna, če prizadeta oseba o železniški službi niti pojma nima. Pripoznati moramo seveda, da povzročajo razne svetilke in druge take velevažne naprave gosp. kontrolorju precej nepotrebnih skrbi in se torej ne more brigati še za postransko stvar prometnih razmer. Zato bi pa priporočali, da se morda državno pravdnštvo nekoliko pobriga za *Medvedove* manipulacije in že eo ipso poskrbi, da se domišljavemu revčku ustavi nekoncesionirana obrt prevažanja popotnikov na železniških dražinah.

Vsa naša kritika — marš nazaj! Doslej smo se od časa do časa nekoliko pečali s podružnico »Ljubljana« zveze jugoslovanskih železničarjev in delali smo ji — priznajmo pošteno — krivico. Smatrali smo jo namreč bojovni strokovni organizaciji in nam kot taka ni ugajala. Hudobneži smo bili. Na srečo svojih ovčic se pa ni za našo kritiko dosti brigala in nam je rajše s svojim delovanjem dokazala, da ne poznamo njenega bistva in da ne razumemo vzvišenih ciljev po katerih stremi. In res jih nismo razumeli. To pa zaradi tega ne, ker nam doslej še ni preostajalo toliko časa, da bi se intenzivneje pečali s pravili veteranskih in tem podobnih društev in bili smo torej navezani le na to, kar slučajno vidimo ali pa slišimo. In sedaj smo videli in slišali. Videli smo namreč vse člane imenitne podružnice, ko so pred božičem tekali po Ljubljani in okolici in tam pripovedovali vsakomur, kdor jih je hotel poslušati, da *zbirajo mile darove za uboge železničarske otroke*. Mar ni to lepo izvajanje Kristusovega nauka? Slišali smo pa tudi, da se je beračija izvrstno obnesla in da je božičnica pri »Novem svetu« pregnala precejšen del bede iz železničarskih domov. Mar ni to hvale vredno? Pa ne samo to, glavno je, da se nas je sedaj z nepobitnimi dokazi prepričalo, da smo bili jako naivni, ko smo smatrali organizacijo bojovni, medtem ko ni družega, kakor enostaven »*Kristkindelverein*«. Torej smo ostali temeliito na cedilu in prav nam je. Saj bi nam morala imena ustanoviteljev velevažne organizacije zadoščati, da bi spoznali njeno smer. Ker pa tega ni bilo, zato roko na prsi in vse naše kritike — »Marš nazaj!«

Grundner-jevo kraljestvo. Diplomatični boji, ki se bijejo v tem kraljestvu odkar je zasedel gosp. Grundner prestol kurilniškega načelnštva tršaškega inšpektorata, se bližajo koncu. Teroristično seme, ki ga je zasejal gosp. Grundner, je padlo na rodovitna tla in pognalo kal, ki bo prej ali slej dozorela. Prvi pojavi za to domnevo se že prikazujejo in če nadzorovalna oblast ne poseže pravočasno v nenaravni razvoj, potem so posledice enostavno neizogibne. Grundnerjev nastop je dal takoj, ko se je možakar pojavil v tržaškem inšpektoratu, povode za opravičen odpor in prizadeti uslužbenci so nešteto krat in na razne načine opozarjali predpostavljene oblasti na njegovo, službi in osebju nevarno početje. Toda zaman. *Prossijev* »Protektionsmantel« ga je ščitil in dovoljevali si je smel

najdrznejše kršitve veljavnih predpisov posebno v kolikor se tičejo službenih turnusov. Zanj predpisi generalne inšpekcije enostavno ne obstoje in njegova volja je njegov bog. Kdor se ji brezpogojno ne ukloni, tega eksistenca je ogrožena in neusmiljeno vihra nad njim bič odpusta iz službe. Da je v takih razmerah postalo osebje apatično, je pač umevno, toda ne najbolj pametno in dogodljaji zadnjih časov to sijajno potrjujejo.

Službeni turnusi so tako naporni, da je najvestnejšemu uslužbencu nemogoče vršiti svojo dolžnost. Vsled tega smo bili v zadnjih dveh mesecih trikrat priče grozne nevarnosti, ki bi lahko postala katastrofalna. V Št. Petru na Krasu je namreč v tej dobi vlak št. 858 trikrat prepeljal na »Stoj« stoječe uvozno znamenje in le izvanrednim slučajem je pripisati, da se ni zgodila večja nesreča. Taka nevarnost bi bila pa izključena, če bi gosp. Grundner uvaževal praktične izkušnje strojnega osebja in če bi upošteval predpise generalne inšpekcije, ki prepovedujejo vožnjo službo v *treh* neposredno sledečih nočeh. Kdor pozna odgovorno in naporno službo strojnega osebja, ta bo tudi priznal, da najtreznejši in najvestnejši človek ne more opravljati te službe v *treh* zaporednih nočeh s tisto preciznostjo, ki je predpogoj varnosti. Grundner seveda tega ne pozna, ker mu je brezmejno izkoriščanje osebja cilj in smoter njegovega obstanka. Naša naloga ni preiskovati Šentpeterske slučaje, pač pa čutimo v sebi dolžnost opozoriti merodajne faktorje na obstoječo nevarnost, ker smo prepričani, da bomo ob obstoječih razmerah prej ali slej priče grozne katastrofe, katero bo pozneje seveda ravno gosp. Grundner in njegov štab skušal zvaliti na terorizirano osebje. Seveda se gospodi to ne bo posrečilo, ker nam ne bo težko dokazati, da smo jo pravočasno opozorili pred pretečo nevarnostjo, kar naj blagovoli slavna generalna direkcija južne železnice tem potom vzeti na znanje.

Društvo kurjačev — to je najnovejši pojav, katerega priče smo postali tudi v Ljubljani. Za »Kristkindl« in Professionisten-Vereinom torej prihajajo še kurjači — seveda le v posameznih eksotičnih eksemplarjih — in oznanjujejo rešitev stanu na podlagi idiotskega reparatizma, ki ima baje tako čudežne lastnosti, da bo tudi te trpine železniške službe privedel kar čez noč v deveta nebesa. Mi smo sicer prepričani, da bo tudi ta »Schmarotzerpflanze« poleg svojih gori imenovanih sovrstnikov mirno v gospodu zaspala predno se koreninice zarijejo v trdna tla zavedenih železničarjev. Vzlic temu pa ji posvečamo zato potrebno pozornost, da obvarujemo poštene kurjače pred pretečo nevarnostjo.

Društvo kurjačev je mrtvorjeno dete, kakor vse podobne organizacije, ker nima najpotrebnejših predpogojev za svoj obstoj. Najlepši zgled zato se nudi pristašem tega stanu v totalno zavoženem »Professionisten-Verein« . Ustanovitev tega društva je le posledica častihlepnosti in dobičkaželosti posameznikov, za katere v skupni železničarski družini ni prostora, ker bi njih navzočnost okužila zdrav in čeden okoliš te družbe. Ne gre jim za povzdigo stanu v moralnem in v gmotnem oziru, temveč edino le zato, da zadovoljijo svoje osebne ambicije, ki so često v zvezi z najnemoralnejšimi pojmi v smislu delavskega gibanja. Pa ne samo to. »Žolta organizacija« je, o katere vrednosti smo že čestokrat razpravljali v našem listu, in prav nič se ne varamo če pri njenem porodu zagotavljamo, da bo imela opravljati najgusnejše posle kapitalističnih hlapcev od katerih pa seveda ne bodo imeli koristi zapeljani člani, temveč »rojeni« voditelji in predstavitelji hlapčevstva. Naše sodruge in kurjače sploh opozarjamo na novorojenčka in jih bomo pravočasno obveščali o njegovem nenaravnem razvoju.

»Kurjač stražar«

Domače vesti

Šusteršič — kranjski deželni glavar.

Dosedanji kranjski deželni glavar dr. Šuklje je odstopil in ob enem vložil svoj mandat kot deželni poslanec. Na njegovo mesto je imenovan dr. Šusteršič. Ta je torej v svojem nezmernem stremljenju prišel zopet za stopnjo naprej. Kako slabo je bilo za dr. Šusteršiča, ko so ga takoj po novih volitvah l. 1901. zadela znana in za njega neprijetna razkritja! Takrat je izgledalo, da mu bodo liberalci zrasli čez glavo. Pozneje, ko so klerikalni Slovenci iz objestnosti razbili prvo zbornico splošne in enake volilne pravice, je veljal Šusteršič napol kot veleizdajnik in takrat gotovo ni bilo nikogar, ki bi mu bil prerokoval, da bo tako kmalu steber države. Toda to je posebna umetnost dr. Šusteršiča, da se kar čez noč lahko izpremeni kakor mu bolje kaže. Opozicijo je obesil na klin, ko je videl, da ž njo ne more napraviti kupčije. Sedaj je vzorni patriot. Z istim talentom si je pridobil deželni zbor, kjer je še pred par leti uganjal najbesnejšo obstrukcijo proti liberalno-veleposestniški večini in kjer je sedaj vladar.

Kakor je slišati, obdrži Šusteršič še nadalje svoj državnozborni mandat in ostane še nadalje vodja slovenske klerikalne stranke. Ko je dr. Šuklje postal deželni glavar, je moral odložiti svoj državnozborni mandat, ki se takrat po trditvah klerikalcev ni skladal z mestom deželnega glavarja, ker ima deželni glavar itak zadosti dela. Sedaj pa se to izvršno sklada. Ali bo morda Šusteršič kot deželni glavar imel manj dela kot njegov prednik?

Dr. Šusteršič je dosegel eno stopnjo, toda ta mu še ni dovolj; on hoče postati kaj več. Raditega tudi ne odloži državnozbornskega mandata.

Lokomotiva zgrabila štiri izletnike. O priliki izleta, ki ga je v nedeljo 7. t. m. na pravilo pet Dunajčanov v *Neulengbach* ob zapadni železnici, se je dogodila grozovita nezgoda. Ker je že napočila tema, si je hotelo pet izletnikov skrajšati pot. Vsled tega so šli s ceste in prekoračili železniški tir. Najbrž niso opazili, da prihaja premikalni stroj. Ko so opazili nevarnost, je bilo že prepozno. Lokomotiva je zgrabila štiri osebe. Pri tem je bil dunajski trgovec Rudolf Trampler takoj mrtel, trije drugi možje pa *leško ranjeni*. Le enemu izletniku se je posrečilo rešiti.

Ko so zdravniki nudili ranjencem prvo pomoč, se jih je odpeljalo na Dunaj, kjer so bili trije oddani v bolnišnico, eden pa v domačo oskrbo.

Propad konzuma N. D. O. Konzumne zadrage imajo namen osamosvojiti delavstvo na gospodarskem polju in ga napraviti neodvisnega od raznih prekupcev in drugih pijavk, ki iztiskajo iz konzumenta vedno večji profit za svoj denarni žakelj. In če pristopa delavstvo konzumnim zadrugam, si hoče s tem gospodarsko opomoči. Politično prepričanje nima pri tem prav nič opraviti. Nesmiselno je torej ustanavljati konzumna društva po narodnosti, političnem prepričanju itd. Da je ta trditev utemeljena, nam kaže polom konzumne zadrage N. D. O. Našim hipernarodnjakom ni zadostovalo, da so začeli delavstvo vabiti v svoj tabor, v okrilje N. D. O. Vzpodbujeni morda po našem zgledu so se poadli na polje združništva, ker so videli, da naše konzumne zadrage lepo uspevajo. N. D. O. je ustanovila dvoje skladišč v mestu in eno v Šklednju. Nje voditelji pa niso pomislili, da je mnogo lažje ohraniti pri življenju žolto organizacijo kakor konzumno zadrugo na narodni ali pa verski podlagi.

Kaj pa je zakrivilo ta propad? Da se odvzame našim konzumnim zadrugam kolikor toliko odjemalcev, so napravile zadrage N. D. O. veliko napako. Razprodajale so na upanje. Životarile so sicer tri leta, a kredit jih je uničil. V tem imamo nov dokaz, da imajo prav organizatorji tržaskih delavskih zadrug, ker odločno odklanjajo razprodajo

na upanje. To postopanje je tudi utrdilo naše konzumne zadrage in jim zagotovilo lep napredek. Voditelji žolte N. D. O. so zopet enkrat pošteno vrezali, ker so speljali en del delavstva na led in ga zanesli razkol tudi na strogo gospodarsko polje. Škoda pa ima od tega le delavstvo, ne samo tisto, ki je prizadeto v narodnjaški konzumni zadrugi, temveč vse delavstvo. Radi poloma narodnjaške zadrage postaja indiferentno delavstvo nezaupno napram konzumnim zadrugam in se jih ogiblje, ter raje nosi svoj denar izkoriščevalcem, ki ga itak že preveč izžemajo. Tu imamo zopet zgled, kako škodujejo žolti organizatorji delavstvu na vseh koncih in krajih.

Želeti bi bilo, da bi delavstvo premišljevalo o tem zgledu zgrešenega združništva in agitiralo za naše delavske zadrage.

Sklicanje socialno-zavarovalnega odseka. Socialno zavarovalni odsek državnega zbora je sklican na sejo, ki se vrši v torek, 16. januarja ob treh popoldne. Na dnevnem redu je generalna debata o vladni predlogi socialnega zavarovanja. Predlagalo se bode, naj se seje vršijo vsak teden do zasedanja zbornice. Proti obveznemu zavarovanju samostalnih se navaja velike pomisleke zlasti med malokmečkim prebivalstvom Galicije in Bukovine. Vsled tega se zahteva za te dežele posebno stanje v socialnem zavarovanju.

Samomor v brzovlaku. V brzovlaku iz Italije so našli na Silvestrov večer zastrupljeno neko približno 16-letno dekle. Prepeljali so jo v Nabrežino in od tod v tržaško bolnišnico. Tam je izpovedala mlada samomorilka, da se je sama zastrupila, ni pa hotela povedati, kdo da je in zakaj je izvršila samomor. Njen položaj je brezupen.

Železniška nesreča v Plaveh. Na dosedaj še neznan način je prišel na postaji v Plaveh premikač Ambrož Fortunat med dva železniška voza. Odbijači so mu zmečkali glavo, nakar je padel pod kolesa, ki so mu odtrgala desno roko in levo nogo. Mrtveca so odpeljali na pokopališče v Plaveh.

INOZEMSTVO.

Roparski napad na vlak. V Ameriki se je zgodil na ekspresni vlak drzen roparski napad. Med Mojano in Santa Feom so našemljeni banditi ustavili vlak. Eden banditov je planil na strojevodja in mu nastavil pištolo, da ni spustil vlaka naprej, drugi pa so udrli v poštni voz. Poštni uradnik se jim je postavil v bran, a mu je pognal bandit kroglo v glavo, da se je zgrudil mrtev. Roparji so odnesli 100.000 dolarjev in izginili v noč.

Železniška nezgoda. Iz Montreala (Kanada) se poroča: Dva vlaka kanadske pesifške železnice sta pri Terrebonnu v polni vožnji trčila drug ob drugega. Poznejše poročilo hoče nekoliko ublažiti prva poročila o nezgodi in zatrjuje, da so »samo« trije mrtvi in 16 ranjenih.

Železniška nezgoda pri Parizu. Na cestni železnici, ki veže Pariz z Bondyjem, sta pri postaji Pont de Coquetiers, dvanajst kilometrov od Pariza, trčila dva vlaka skupaj. Ponesrečen vlak je odšel iz Pariza ob pol 8. uri. Kmalu za njim je odhajal drug osebni vlak. Pred postajo je dal prvi strojevodja znamenje »Stoj!«, da pusti drug vlak mimo. Med tem ko je vlak še stal, je pridrivil drugi vlak z nezmanjšano hitrostjo in zapeljal v vlak, ki je stal. Sunek je bil silen, trije vozi so razbiti. Izpod razvalin so potegnili šest mrtvih in dvajset ranjenih. Policijski prefekt je dal strojevodjo drugega vlaka zapreti, ker je baje zakrivil nezgodo.

Železnica na morju. V zadnjem času grade Amerikanci čudovito tehnično napravo. Severni del Floridske ceste, ki veže polotok Florido s Kubo, izpolnjuje množina otočkov, ki mole iz zelo plitkega, nikjer nad osem metrov globokega morskega dna. Najjužnejši in najoddaljenejši izmed teh otočkov je znameniti Key West, najprijetnejše in najrazkošnejše morsko kopališče novijorskih milijo-

narjev in borznih kraljev. Da dospe ta bogata milijonarska gospoda kar najhitreje iz Novega Jorka v svoje udobno kopališče, so zgradili pred kratkim čez verigo teh malih otočkov železnico, ki je dolga od Miamija na Floridi do Key Westa 210 km; izmed teh 200 kron jih je na celini samo 165. Ostalih 45 kilometrov teče čez otočke. Najdaljši izmed viaduktov je Long Key, ki meri v dolžini 11 en četrt kilometrov in obstoji iz 186 stebrov, zabitih v koralno kamenje morskega dna. Sredi tega velikega viadukta zgubiš zemljo popolnoma izpred oči in voziš se po železnici sredi morja. — Železnico so pričeli graditi oktobra 1904, leta 1908 je bila gotova do Knights Keya, manjkalo je samo še 75 kilometrov. Strahoviti orkan dne 11. oktobra 1908 pa je razdejaval večji del Key Westa in tudi pomorski železnici napravil mnogo škode. Čeprav je morje jako plitko, vendar narastejo časi valovi zelo visoko nad morsko gladino. Železnica je jako drago podjetje, ki je požrlo še pred divljanjem orkana 1908. 15 milijonov dolarjev. A to drago podjetje ne bo služilo blaginji človeštva, ampak samo lenarjenju par troto in izkoriščevalcev!

Gospodarski pregled.

Sladkor se sceni. Sladkorni baroni so sklenili spraviti v januarju 5% kontingentirane množine v promet in sicer stot za 4 K 50 v cenejše nego doslej. Ta scenitev, ki znaša 4 vinarje in pol pri kilogramu, bi se konsumentom za prvo silo že poznala, če bi nastopila takoj. To pa zavirajo prekupčevalci, češ, da imajo velike zaloge po stari, višji ceni nakupljenega sladkorja in da se vozina s 1. januarjem podraži. Ampak z velikimi zalogami argumentirajo gospodje prekupčevalci le tedaj, kadar je treba znižati cene. Vsi pa vemo natanko, da šinejo prekupčevalci s cenami takoj kvišku, če se sladkor na borzi podraži; in vendar je gotovo da imajo tudi ob takih prilikah večje množine cenejšega slaokorja v zalogi

RAZNE STVARI.

Bestialnost. Iz Amerike često prihajajo vesti, ki so odsev že skrajne podivjanosti. Taka vest prihaja tu i tudi iz Jaksona v Georgiji. Pridigarja črncev so obsodili na vislice. Ker je na dan eksekucije deževalo, so vlekli gledalci obsojenca v bližnje gledališče, kamor je sledila ogromna množica med veselimi vzkliki. Ko se je zastor dvignil, so obesili črnca na gledališkem odru. Gledalci so popolnoma hladnokrvno gledali usmrčenje in so še nazadnje »zahvalili« rabljem z viharim ploskanjem za kruti prizor. To je blagoslov vzgoje v sedanji družbi, ki ni nikjer tako zagrizeno kapitalistična kakor v Ameriki!

Rast avstrijskih mest. Po zadnjem ljudskem štetju, ki pa še ni obdelalo, vsled česar tudi rezultati niso še povsem zanesljivi je bilo v Avstriji 28.876 občin. Od teh jih je 26.459 štelo manj kot 2000 prebivalcev (49,5 odst. vsega avstrijskega prebivalstva); 2350 je imelo od 2000 — 20000 stanovalcev (32,4 odst. vsega avstrijskega prebivalstva) 60 občin šteje 20.000 do 100.000 prebivalcev (7,3 odst. vsega prebivalstva) in le 9 mest šteje nad 100.000 prebivalcev (10,9 odst.) Prebivalstvo je upadlo v 350 malih mestih.

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja.

Borovnica. Dne 4. t. m. so je vršil občni zbor tukajšnje krajevne skupine naše organizacije. Vdeležba je bila velika. O delovanju skupine v pretečenem poslovnem letu je poročal sochr. Podkrajšek, o blagajniškem poslovanju pa sochr. Gril. Ker je bilo vse v popolnem redu, je občni zbor na predlog sochr. Garina podelil absolutorij odstopivšemu odboru. Nato se je izvolilo nov odbor. Izvoljeni so sledeči sodrugi:

Alojzij Jan, predsednik; Josip Mekinda, podpredsednik; Viktor Gril, blagajnik; Karol Podkrajšek, zapisnikar; Fran Štromelj, Josip Pavlovič, preglednik; Ivan Hrovatin, knjižničar; Štefan Geoheli, Jakob Debevc, podblagajnik; Josip Ogrin, Fran Troha, Ivan Mišk, odborniki.

Nato je povzel besedo sodrug Kopač, ki je natančno opisal uvedbo posmrtno odpravnine v naši organizaciji in pojasnil dolžbe.

Nadalje je sodr. Kopač poročal o parlamentarni akciji za železničarji in ožigosal postopanje meščanskih stank, ki ob vsaki priliki povdarjajo, da so prijatelji železničarjev, posebno pa ob času volitev, ko rabijo železničarske glasove. Kadar pa gre za koristi železničarjev, pa jih meščanske stranke sramotno izdajo. Za svoja izvajanja je žel govornik burno odobravanje.

Potem je povzel besedo sodr. Gril, ki je pozivljaval navzoče, da utrjujejo organizacijo, potem katere so že dosegli toliko uspehov. Nadalje je pozivljaval govornik na naročbo »Zarje«, ki je edini slovenski delavski dnevnik in za izobrazbo delavstva nujno potreben. Kdor si pa ne more »Zarje« sam zase naročiti, se naj dogovori s svojim tovarišem, da si jo skupno naročita, ker na ta način lažje zmoreta naročnino. Kjer je močno razširjeno delavsko časopisje, so delavci bolje poučeni in organizacije trdnjše. S trdno organizacijo pa je možno doseči zboljšanje gmotnega položaja delavstva. Torej vsi v organizacijo, oklenite se je trdno in ne zapustite je več. Lepi uspehi bodo poplačali Vaš trud.

Novoizvoljeni predsednik sodr. Jan je pozivljaval navzoče, da trdne podpirajo novoizvoljeni odbor v njegovem delovanju v korist organizacije in za zboljšanje gmotnega položaja železničarjev.

Nadalje vabi navzoče, naj se tudi politično organizirajo, da se delavstvo tudi tu otrese tistih, ki mu v njegovem stremljenju za zboljšanje položaja delajo vedne ovire.

Ko je bil dnevni red izčrpan, je predsednik zaključil občni zbor.

Ljubljana. Dne 6. t. m. so prihajali ljubljanski delavci kar trumoma na shod, ki se je vršil ob 10. uri predpoldne v veliki dvorani »Mestnega doma«. Dvorana je bila nabito polna ob enem z galerijami. Delavstvo je izvajanjem govornikov pozorno sledilo in često dalo duška svoji nevolji nad tistimi vladnimi hlapci, ki so s svojim glasovanjem v parlamentu tako silno škodovali delavskim interesom.

V naslednjem podajemo poročilo o lepo uspelem shodu.

Shodu je predsedoval sodrug Petrič. O prvi točki »Državni zbor in draginja« je govoril sodrug Eth. Kristan:

Kadar bodo volitve razpisane, bodo prišli naši liberalci in klerikalci pred delavstvo z jeziki od nebes do zemlje, zdaj seveda ne čutijo te potrebe. Kar se tiče draginjskega vprašanja, je bilo že vnaprej jasno, da bodo naši klerikalci sleparili s svojo zlagano frazo v varstvo kmeta in bodo glasovali proti ljudskim interesom. Drugače pa je bilo z liberalno stranko, ki se je postavljala izprva na stališče, ki je hotelo kar prekonkurirati socialno demokratične zahteve v draginjskem vprašanju. O dr. Ravniharju je mislilo mnogo naivnih duš, ta bo že pokazal vladi. Ali dr. Ravnihar je res pokazal, kako zna krčiti pot do hofratstva. Liberalna stranka je bila nekdanj bomba proti vladi in danes sedi blagorodni gospod dr. Ravnihar pri tisti mizi kakor sedi dr. Hochenburger, ki ga je hotela nekdanj naša liberalna stranka zrezati v golaš. (Smeh.) Z argentinskim mesom je vlada uganjala obenem s svojimi mameluki v parlamentu največjo komedijo, katere vrhunec je bila znana veterinarska komedija. (Fej!) V Ljubljani je ljudstvo kar oblegalo stojnice z argentinskim mesom. (Živahni klici: Res je!) Izbornost argentinskega mesa pa je bila predvsem dokazana s tem, da je večina odseka sprejela dr. Rennerjev predlog o uvozu argentinskega mesa. Medtem pa je prišel na

Gautschevo mesto klerikalno-liberalni grof Stürgkh, ki je izrekel nesramno in protiustavno izjavo, da se ne bo oziral na sklepe državnega zbora o uvozu argentinskega mesa. Kljub temu ima danes Stürgkh večino, kakor je niso imeli njegovi predniki, pripravila mu jo je strahopetnost meščanskih poslancev. Slovenske in nemške meščanske stranke se menjajo pri napadanju in zopet pri brambi hudodelskega § 14. In ti meščanski poslanci so glasovali proti dr. Rennerjevemu predlogu, ki bi bil takoj odpomogel mesni draginji, glasovali pa so za medli Steinhausov predlog. Med njimi je bil tudi dr. Ravnihar (sramota!), ki sedi v klubu najkoruptnejše češke stranke; vsi slavospevi o tej stranki v »Slov. Nar.« so budalost. S tem koruptnim mladočeskim klubom je prispel v vladno večino tudi dr. Ravnihar in s tem klubom je junaško glasoval proti dr. Rennerjevemu predlogu in odtle glasuje dr. Ravnihar za vse, kar zahteva liberalno-klerikalni Stürgkh. Z glasovanjem proti dr. Rennerjevemu predlogu je izdal dr. Ravnihar interese ljudstva. (Tako je!) Steinhausov predlog je pesek v oči. Od sprejetja tega predloga pa do današnjega dne se ni uvozil niti kilogram argentinskega mesa. Mi ne zahtevamo in ne pričakujemo od dr. Ravniharja nobene odgovornosti, kajti to smo izjavili že tedaj, ko smo sklenili glasovati zanj z namenom, da ne bo izvoljen klerikalec. Kajti liberalna stranka ne more ničesar storiti za ljudstvo, ker je nesposobna, in torej tudi nje poslanec ne. (Res je!) Pazi pa naj, da se ne bodo volilci vprašali, ali ni vse eno, ali gre na Dunaj liberelec ali klerikalec. (Živahno odobravanje.) Državni zbor je napravil sicer nekaj malega: pri stanovanjskem vprašanju, glede na sladkorno produkcijo in glede na produkcijo špirta. To pa so malenkosti v primeri z onimi zahtevami, ki so ostale nerešene po krivdi meščanskih strank. In tudi dr. Ravnihar je šel med zastopnike izkoriščevalcev in tistih, ki imajo narod sicer na jeziku, nimajo pa zanj srca in ne store ničesar zanj. (Viharno, dalj časa trajajoče odobravanje in ploskanje.)

O drugi točki dnevnega reda: »Uspehi železničarskega gibanja in meščanske stranke« je poročal

sodrug Kopač:

Gibanja zadnjih let železničarjem niso prinesla uspehov, ki bi jih bila zadovoljila. Ovira železničarskemu gibanju so razne narodnjaške organizacije. Meseca septembra lanskega leta smo sklenili, da vstopimo v boj. Dne 15. decembra l. l. je prišla v državni zboru na razpravo železničarska stvar, Stürgkh je punoval samo 21 milijonov kron proti 38 milijonov, kakor je bil sklenil odsek. Predlog je bil v zbornici enoglasno sprejet a vlada je obljubila samo 21 milijonov kron. Vlada je bila namreč sklenila kravjo kupčijo z meščanskimi poslanci. Prav tako so nam tudi narodnjaške organizacije padle v hrbet in so se celo zahvalile vladi za to »milost«. Dne 17. m. m. smo imeli mi konferenco in smo soglasno sklenili resolucijo, ki vam je že znana. V resoluciji smo se izjavili za nezadovoljne z vladno ponudbo. Kaj dobe železničarji, ne moremo še povedati. Kljub neugodnim razmeram smo dosegli 21 milijonov kron, a to je popolnoma nezadostno. Ako pa vlada nam ne da 38 milijonov kron, potem bomo izvajali konsekvence. Zato pa strnite svoje moči, kajti od meščanske večine državnega zbora ne moremo pričakovati, da glasuje za naše zahteve. Pa tudi vlada stopa na bojno polje proti naši organizaciji. Združite se torej v skupni organizaciji! Pripravite se za bodoče boje s tem, da se tesneje oklenete organizacije kakor doslej in tako uringate postavko 17 nadaljnjih milijonov v proračun za leto 1912! Rešiti pa je treba še celo vrsto drugih vprašanj. Glejte, da do aprila organizacijo tako izpopolnite, da lahko posežemo vmes, ako vlada ne izpolni naših zahtev! (Živahno odobravanje.)

Ker se ni nikdo več javil za besedo, se je predsednik sodrug Petrič zahvalil za udeležbo in zaključil ob pol 1. lepi shod.

Trst 1. Dne 11. in 12. t. m. sta se vršila protestna shoda južnoželezniškega skladišnega delavstva v zvezi latvine čuvaja ključarske družbe. Na prvem shodu se je sprejela tozaderna resolucija. Natančneje poročilo kakor tudi resolucijo priobčimo prihodnjič, ker nam sedaj primanjkuje prostora.

Vršijo se sledeči shodi:

Trst 1. 17. januarja 1912, točno ob 8. uri in pol zvečer v gostilni »International« ul. Giovanni Boccaccio 25, shod skladišnih delavcev.

23. januarja 1912, točno ob 8. uri in pol zvečer v veliki dvorani Delavskega doma redni občni zbor.

Spodnja Šiška. V četrtek dne 18. t. m. se vrši pri Anžoku v Sp. Šiški javen železničarski shod na katerem poroča sodr. Kopač. Shod se prične točno ob 8. uri zvečer in so sodrugi naprošeni, da pridejo pravočasno. Vsak naj se potrudi, da bode shod tako obiskan, kakor veli za železničarje važni čas v katerem se nahajamo.

Nadalje se naznanja članom skupine Sp. Šiška, da oddajo svoje članske knjižice v svrhu revizije v društvenem lokalu; ob enem tudi pristopne izjave za posmrtno odpravnino.

Odbor.

Logatec, 19. januarja 1912.

Pragersko, 26. januarja 1912, občni zbor.

Pluj, 28. januarja 1912, ob 9. uri predpoldne, občni zbor v gostilni »pri slonu«.

Člani uredništva.

Radi pomanjkanja prostora je moralo zaostati mnogo gradiva za prihodnjo številko. Čitatelje in dopisnike prosimo potrpljenja.

Usebina št. 1. z dne 1. januarja 1912.

Članki: Ob novem letu. Akcija za železničarje v parlamentu. Naša bilanca. Zahtevamo, toda plačati nočejo. Razredni boji v bližnji bodočnosti. Kapitalističen zločin. Uvedba posmrtno odpravnine v naši organizaciji. Z južne železnice.

Podlistek: Mrak.

Dopisi: Ljubljana drž. žel. Iz Celja.

Domače vesti: Umrl je za pljučnico sodrug. Ivan Perčič. Železniška nezgoda v Logatcu. Dolenjski vlak ga je zadel. Smrt na železniškem tiru. Državnoželezniška uprava.

Inozemstvo: Železniška nezgoda na Ogerskem. Delavski dom v Sarajevu. Nezgoda na cestni železnici. Tatarske volitve na Hrvaškem. Spalni vagoni tretjega razreda na Norveškem. Tatvino je poplačal s smrtjo. Strahovita železniška nezgoda.

Razne stvari: O učinku novih nabojev. Razkošje in lakota. Skrb »višjih« za ljudstvo. 50.000 brezzičnih postaj za ameriške ribiške ladje.

Književnost: Zepni koledar.

Poročila o shodih: Pragersko. Pragersko. Ljubljana.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij
— in časnikov v vseh jezikih. —

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar in Zarja.**

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Dragotin Priora v Kopru.